

**MF
PI**

**Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai
és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet**

CÍM 1088 Budapest, Vas utca 8-10.
TEL (+36 1) 338 2156, (+36 1) 317 2333
FAX (+36 1) 338 2156/144
HONLAP www.fppti.hu

BESZÁMOLÓ

A SZAKTANÁCSADÓI TEVÉKENYSÉGRŐL

2009/2010. tanévben

Dr. Sarkadiné Keszi Gabriella
szaktanácsadói rendszer koordinátor

Sárik Zoltán
igazgató

A SZAKTANÁCSADÁS MŰKÖDÉSE ÉS EREDMÉNYEI

A 2009/2010. TANÉVBEN

I. SZAKTANÁCSADÁS TÖRVÉNYI HÁTTERE

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (továbbiakban: Kt.) 36. § (2) bekezdése felsorolja mindazokat a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat, melyek a közoktatási intézmények és fenntartóik, valamint a pedagógusok munkáját, továbbá a tanulói érdekvédelemmel összefüggő tevékenységet segítik. E szolgáltatások között szerepel a **szaktanácsadás**, amelynek feladata az oktatási, pedagógiai módszerek megismertetése és terjesztése.

A pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről szóló 10/1994. (V. 13.) MKM rendelet (továbbiakban: Rendelet) 8. § (1) bekezdése szerint a szaktanácsadás ellátásának eszközei és módszerei különösen:

- a) pedagógiai programok, helyi tantervek, házirendek és más dokumentumok elemzése, elkészítésének és alkalmazásának segítése,
- b) pedagógiai fejlesztő tevékenység elemzése, értékelése, segítése,
- c) tankönyv és taneszközök készítésének, kiválasztásának segítése,
- d) pedagógiai módszerek, eszközök, eljárások megismertetése, terjesztése,
- e) egyéni szakmai tanácsadás.

II. A SZAKTANÁCSADÁS CÉLJA, FELADATA

A **Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet** szaktanácsadói stratégiáját és feladatvállalását az ÖMIP által megfogalmazott: **gyermekközpontúság, partnerközpontúság, esélyegyenlőség, törvényesség, eredményesség, hatékonyság, átláthatóság, kiszámíthatóság** jellemzi és hatja át.

A szaktanácsadás célja

- diagnosztizálás és segítségnyújtás
- mérés, értékelés az irányítás és az oktatás szintjén
- hatékonyság és hitelesség fejlesztése
- egymástól való tanulás támogatása (bemutatkozás, felkérés, szervezett látogatás, megbeszélés, feladat megjelölés)
- nevelési területei: munkára, egészségre, környezetre, állampolgárságra, erkölcsre, hazaszeretetre, toleranciára, élethosszig tartó tanulásra nevelés

A MFFPPTI **szakértője** az oktatás, nevelés hiteles valóságáról ad számot, a **szaktanácsadó** empatikusan elkötelezett a segített (iskola, munkaközösség, szaktanár) problémáinak megoldása iránt, tehát érdekelt a folyamat sikerében.

A szaktanácsadó feladatköre a kompetenciafejlesztéstől (leírja, elmondja, válaszol, segít, kapcsolatot szervez) a résztvevő beavatkozásig (látogat, innovációban segít, partner) tart.

A szaktanácsadók fő feladatai

- **a tartalmi innováció segítése,**
- **szakmai módszertani segítségnyújtás,**
- **információközvetítés pedagógiai feladatonként és intézménytípusonként (gimnázium, szakközépiskola, szakiskola, kollégium, gyógypedagógiai intézmény)**

A szaktanácsadók szolgáltatásai

- **értékelés, mérőeszközök, módszerek megismertetése és terjesztése,**
- **pedagógiai tájékoztatás (információ, adat, dokumentum)**
- **pedagógusok képzésének, továbbképzésének, önképzésének segítése.**

A szaktanácsadói munkakör szakterületei

- óralátogatás, elemzés, konzultáció,
- tanácsadás: innovációk, tantárgyak tekintetében,
- műhelyfoglalkozások,
- továbbképzések,
- közreműködés intézeti kiadvány készítésében,
- kríziskezelés,
- törvények és rendeletek változásának követése

A kapcsolatrendszer szereplői

- Fővárosi Önkormányzat intézményei
- a főváros középfokú intézményei
- Oktatási Hivatal, OFI, Educatio
- kerületi PSZK-k
- nemzetközi kapcsolatok és pályázatok
- egyetemek, főiskolák
- szakmai szervezetek
- szakmai munkaközösségek

III. A SZAKTANÁCSADÁS MŰKÖDÉSI RENDJE

A **2008/2009. tanévtől** a szaktanácsadói rendszert a Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet **szolgáltatás alapon, a megrendelők (az iskolák) igényei szerint kívánja működtetni.** A későbbiekben csak olyan szaktanácsadást nyújt az intézet és szaktanácsadója, amelyet az adott iskola igényel, kér.

Az intézményeknek (iskolák, kollégiumok) minden tanév szeptember hónapjában a számára meghatározott órakeret erejéig (intézményenként az iskola pedagógus létszámától függően) kerül a rendelkezésre álló órakeret meghatározásra. Az iskolák igényelhetnek szaktanácsadást a különböző szakterületeken. A szaktanácsadói listákon található szaktanácsadók közül megjelölhetik, akinek a szaktanácsadói munkája számukra megfelelő. **Az intézmények a szaktanácsadókkal (a MFFPPTI munkatársainak, szakértőinek segítségével) egyeztetik a szaktanácsadás lehetséges időpontjait.**

Az átalakulás leglényegesebb elemeit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

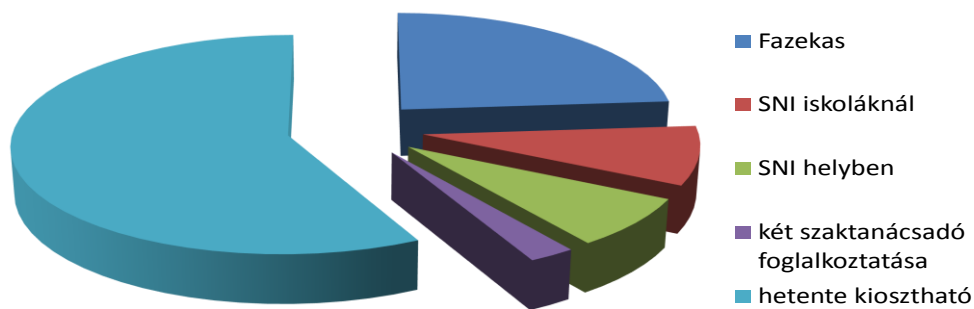
- A fővárosi fenntartású iskolák korábbi szaktanácsadói órakedvezményei a 2008/2009. tanévtől a MFFPPTI költségvetésében jelennek meg. Az eddigi órakedvezmények rendszere megszűnik (kivétel az SNI szakterület).
- Szaktanácsadásra iskolánként és tanévenként átlagosan kb. 70 igénybe vehető óra jut.
- Az átalakítás olyan rendszert eredményez, ami az intézmények és a fenntartó számára hasznos és szükséges szolgáltatásokat képes nyújtani.
- **A szolgáltatás alapú szaktanácsadásban az iskolák maguk határozzák meg a számukra szükséges szolgáltatás felhasználását, továbbá a fenntartó minden évben elrendelhet a szaktanácsadói keret terhére fenntartói prioritásokat.**
- Ezzel a rendszerrel a szaktanácsadás az iskolákban évekre előre tervezhető.

Az integráltan nem nevelhető sajátos nevelési igényű tanulók nevelését, oktatását ellátó gyógypedagógiai intézmények számára a teljes körű pedagógiai-szakmai szolgáltatás nyújtása továbbra is az évek során az SNI rendszerre kialakult formában történt.

Az új szaktanácsadói rendszer működésének legfontosabb jellemzői:

- **Tantárgyanként, szakterületenként szaktanácsadói jegyzék készült,** ahová egész évben pályázati úton lehetett felkerülni. A szaktanácsadói jegyzékre kerülés semmilyen anyagi ellenszolgáltatással nem jár, csak akkor kap a szaktanácsadó díjazást, ha kapott megbízást, s elvégezte a feladatát.
- Az intézmények megrendelésük összeállításakor megjelölték a szaktanácsadói jegyzékből azokat a szaktanácsadókat, akikkel szeretnének egy-egy szakterületen együtt dolgozni. Az iskola által a listán megjelölt szaktanácsadók közül az MFFPPTI választja ki és kéri fel a szaktanácsadót a feladat elvégzésére.
- A szaktanácsadók munkáját az MFFPPTI szakértői koordinálják, ellenőrzik, igazolják a teljesítést.

- A szaktanácsadóknak szakmai tapasztalatuk és az elvégzett munkájuk függvényében kínál az MFFPPTI differenciált szaktanácsadói óradíjat. (4000.- Ft/óra)
- Az elvégzett, minőségi munkáért közvetlenül az MFFPPTI-től mint megbízótól kapja a díjazását a szaktanácsadó, ami előre kalkulálható.
- **Minden szaktanácsadóról írásos beszámoló készül az intézményvezetőknek és az MFFPPTI számára.** Ennek a beszámolónak a tartalmát az érintett tanárok is megismerték, amennyiben óralátogatás történt.
- A szaktanácsadó szakmai kvalitásáról, munkája minőségéről az „elégedettségi kérdőív” kitöltésével mondanak véleményt az intézmények vezetői minden alkalommal a tevékenység befejeztével. Az azonnali reakció rendkívül fontos, mert akkor még minden mozzanat jelentőséggel bír. **Amennyiben munkájuk színvonala nem éri el a kívánt mértéket, következő évben nem dolgozhatnak ezen a területen.**

1. ábra A szaktanácsadói órakeret heti (400 óra) eloszlása

Fenti 400 óra/hét elosztását mutatja:

Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium 95 óra/hét

SNI iskoláknál 35 óra/hét órakedvezmény formájában

SNI helyben (Intézetben) 30 óra/hét megbízással

Vopalecz György és Magyar József szerződéssel dolgozik az Intézetben kollégiumi, illetve vizuális kultúra területen 5-5 óra/hét

Összesen: 170 óra/hét

Hetente kiosztható: 230 óra/hét – melyből a többségi iskolák finanszírozása történik.

Szaktanácsadást 66 intézmény igényelt, ez az intézmények **65 %-a**

Szaktanácsadói listán szerepel: **122 fő**

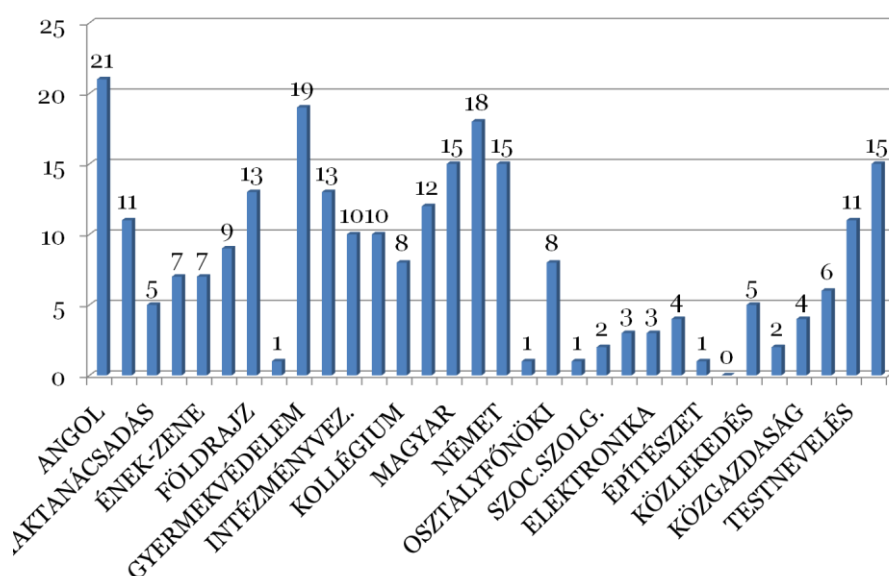
ebből a Fazekas Gyakorló Gimnázium tanárai/szaktanácsadói: **23 fő**

A 122 szaktanácsadó tevékenysége:

szakterület	szaktanácsadók száma	az iskolák által igényelt látogatások száma
1. angol nyelv	8	21
2. biológia	7	11
3. diáktanácsadás	1	5
4. ember és társadalom	9	7
5. ének-zene	2	7
6. fizika	3	9
7. földrajz	5	13
8. francia nyelv		1
9. gyermek-és ifjúságvédelem	7	19
10. informatika	8	13
11. intézményvezetés, tanügyigazgatás	4	10
12. kémia	4	10
13. kollégiumi nevelés és foglalkozások	3	8
14. könyvtár-pedagógia	9	12
15. magyar nyelv-és irodalom	11	15
16. matematika	6	18
17. német nyelv	6	15
18. orosz nyelv	1	1
19. osztályfőnöki nevelés		8
20. 1. szakmacsoport: egészségügy	3	1
21. 2-3. szakmacsoport: szociális szolgáltatás	1	2
22. 5. szakmacsoport: gépészet	2	3
23. 6. elektrotechnika-elektronika	1	3
24. 7. szakmacsoport: informatika	2	4
25. 9. építészet	1	1
26. 10. szakmacsoport: könnyűipar	1	0
27. 13. szakmacsoport: közlekedés	2	5
28. 14. környezetvédelem-vízgazdálkodás	1	2
29. 15. szakmacsoport: közgazdaság	3	4
30. 17. szakmacsoport: kereskedelem-marketing	1	6
31. testnevelés	3	11
32. vizuális kultúra	5	15
Összesen	120	260

1. táblázat A szaktanácsadók iránti igény szakterületenként

SZAKTÁRGYAK

A **2008/2009. tanévben a humán tárgyakhoz** kértek szaktanácsadói segítséget az iskolák, **2009/2010-ben a reál tárgyak** szerepeltek nagyobb számban. Ezekon kívül még **angol nyelv, a matematika** mellett a **gyermek- és ifjúságvédelem**. Kiemelkedő a **vizuális nevelés** és a **testnevelés** szakon kért szaktanácsadások száma, amely a választható érettségi tárgyak sokszínűségét mutatja. A **francia nyelv** és az **osztályfőnöki nevelés** területén nincs szaktanácsadó, a tevékenységet az intézet szakértői látták el. Az osztályfőnöki órák korszerű, minőségi munkájának ellátására megfelelő ismeretekre van szükség, melyet az iskolák felismerve kérnek, igénylik a segítséget. A szaktanácsadás tervezhető, a szaktárgyi elosztás is ezt mutatja, idén más szakterületek kerültek előtérbe.

Az intézmények vezetői örömmel veszik azt a gyakorlatot, hogy maguk választhatják meg mely tantárgyból, kit és mikor kérnek fel szaktanácsadásra, azonban ez a felkérés sok esetben csak a szükséges rossz elviselése. Megmutatkozik ez abban a kijelentésben is, amennyiben nem „erőszakolnánk” az iskolákra a szaktanácsadást, ők nem „kérnének belőle”. **Nem szívesen nyitják meg az intézmény kapuit a szakértő és a szaktanácsadó előtt.** Az **ellenőrzés hiánya** lehetővé teszi, hogy NE vegyék igénybe a szaktanácsadói szolgáltatást a törvényi szabályozás ellenére. Természetesen ez nem minden intézményre igaz. A felkért szaktanácsadótól a munka megkezdése után azonban már olyan sok mindent kérnek, amiből kiderül, hogy valóban szükségük lenne egy külső, autentikus segítőre. A látogatás után őszinte elismeréssel nyilatkoznak a végzett munkáról az igazgatók!

35 intézmény nem kért szaktanácsadást (ebből két éve nem kér 17), talán mert nem ismeri az új rendszer előnyeit. Remélhető, hogy a kedvező tapasztalatok alapján a passzív vezetők is igénybe veszik jövőre a szaktanácsadói szolgáltatást. (I. MELLÉKLET)

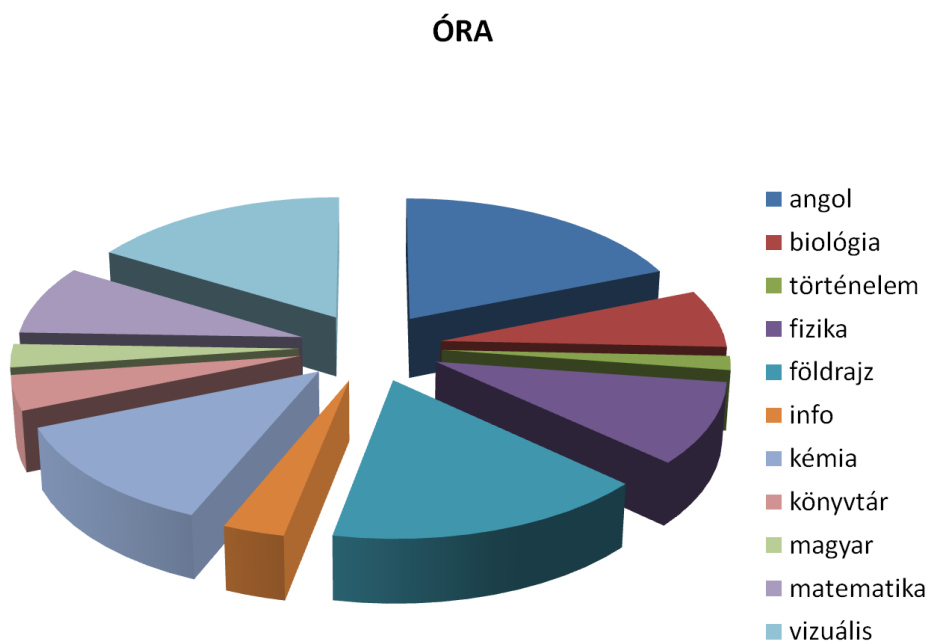
Az idei tanévben többször kértek **visszatérő látogatást**. Első félévben kérték a szaktanácsadót, hogy a kollégáknak nyújtson módszertani segítséget, útmutatást, majd a második félévben visszatérve értékelje a gyakorolt munkát. Ez már majdnem mentorálás, vagy **folyamatszaktanácsadás**. Mindenképpen előrehaladás.

Az új rendszer adta lehetőség alapján az iskolák név szerint választották a szaktanácsadót. Ennek eredményeképpen volt olyan szaktanácsadó, akit több helyre kértek fel, de volt akit sehova sem. **A 122 szaktanácsadóból 9 főt nem foglalkoztatott az intézet.**

Több iskola élt azzal a lehetőséggel, hogy a szaktanácsadót arra kérte, hogy tantestületi értekezleten tájékoztassák a tanárokat a **korszerű tanítási módszerekről**, vagy más aktuális, egész tantestületet érintő témákról. Ezek a látogatások értelemszerűen rövidebb ideig tartottak, de a tantestület egészét informálták. Az iskolák kérése, hogy a szaktanácsadók segítsék a **tankönyvválasztást, a tanmenet elkészítését, a kétszintű érettségi előkészítését, érettségi tételek összeállítását, sőt a mérés-értékelés eredményeinek kiértékelését, javítási metodikáját.**

Új elemként épült be a szaktanácsadásba, hogy a tanácsadó látogatása során azt a feladatot kapja, hogy szervezze meg az érintett munkaközösség és egy másik intézmény azonos munkaközösségének a találkozóját. Ezen az összejövetelen megvitatják a közös **tapasztalatokat, jó gyakorlatokat cserélnek.** Ez a forma nagyon sikeres volt, gyakorlati haszna vitathatatlan.

Egy-egy látogatás során megfogalmazódott az a jogos igény, hogy a munkaközösségek tagjainak gyakrabban kellene látogatni egymás óráját. Egyes iskolákban ez rendszeres gyakorlat, de a mai magas tanári óraszám mellett ez sok esetben csak ritkán valósítható meg. A nyelv szakosoknál gyakoribb egymás óráinak látogatása, és ezzel a jó gyakorlatok átadása, hospitálás.

2. ábra A Fazekas Mihály Gyakorló Gimnázium szaktanácsadói látogatásának tantárgyankénti megoszlása

A diagramból kitűnik, hogy a Fazekas Mihály Gyakorló Gimnáziumban tanító szaktanácsadók felkérése 2009/2010. tanévben kiegyenlített volt. Kiemelkedik a sorból az angol, a földrajz, a kémia és a vizuális nevelés. Ez az arány megegyezik a többi szaktanácsadó foglalkoztatási eloszlásával. A gyermek- és ifjúságvédelem területén nincs a Fazekasban szaktanácsadó. Az iskolákban igényelt tantárgyaknál összesen 736 óra szaktanácsadói látogatást végeztek eddig. Még tartanak a szaktanácsadói látogatások az intézményekben, a szóbeli előtt még igénylik az érettségivel kapcsolatos teendőkben a segítséget.

A középiskolák igényelhető órakerete:	5970 óra
Ebből kértek	2430 órát
Fazekas tanárai ebből teljesítettek	736 órát

Az előző években megismert **Fazekasban tanító szaktanácsadókat** szívesen hívják vissza az iskolák (a szakközépiskolák is), mert **minőségi munkájuk garancia**. Kiemelkedő módszertani segítséget nyújtottak az órák elemzésével, illetve több alkalommal bemutató órán (a látogatott középiskolában) gyakorlatban is prezentálták a munkaközösség tagjainak, hogy egy-egy módszer milyen hatással alkalmazható szakközépiskolai, szakiskolai osztályoknál.

A Fazekas Mihály Gyakorló Gimnázium szaktanácsadói **mérés-értékelési** munkákban vettek részt, **feladatlapok készítését, értékelését, elemzését végezték** az őszi-tavaszi időszakban. Olyan elemző munkákra is vállalkoznak, mint például a **nyelvi előkészítő osztályok eredményeinek** bemutatása.

Az 1. ábrán látható, hogy a Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnáziummal kötött szerződés alapján 95 óra/hét áll rendelkezésükre olyan szaktanácsadói tevékenység ellátására, mely a fővárosi fenntartású intézmények segítségével, innovációját, szakmai minőségi munkájának emelését hivatott előmozdítani. A felkérések száma kielégítő, de emellett olyan versenyeket, kutatásokat szerveznek, melyben az iskolák önkéntes alapon vesznek részt. Ezek lebonyolítását, értékelését is a Fazekas végzi. A vezető tanári státus lehetővé teszi ezt a mentori munkát. A főváros többi intézményében lévő vezető tanárok óraszámja az évek során növekedett, ezért már nem tudják ellátni azt a plusz feladatot, amelyre nagy szükség lenne a pályakezdő pedagógusok mentorálásához, a munkaközösségek innovációjához, a módszertani ismeretek széles körű megismertetéséhez.

A Fazekas vezető tanárai részt vesznek kutató munkákban, melyek eredményeiből a többi, más intézményekben tanító kolléga is profitál. Ezeknek a megismerése sok esetben a látogatások alkalmával is realizálódik. Ezért szerencsés, ha az intézmények jól választanak szaktanácsadót, mert a látogatása alkalmával óriási segítséget tud nyújtani a munkaközösségeknek, a kollégáknak.

A Fazekas vezető tanárait a Mérei Intézet a műhelymunkák szakmai irányításába is bevonja. Előadások tartására, jó gyakorlatok bemutatására kérik fel őket.

2. táblázat Az eddig kifizetésre került szaktanácsadói munka szakterületenként:

TANTÁRGY	ELVÉGZETT MUNKAÓRA	FAZEKAS TANÁRAI ÁLTAL VÉGZETT MUNKAÓRA
ANGOL	226	139
BIOLÓGIA	105	50
DIÁKTANÁCSADÁS	40	
EMBER ÉS TÁRSADALOM	135	12
ÉNEK-ZENE	73	-
FIZIKA	62	70
FÖLDRAJZ	118	120
GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM	159	-
INFORMATIKA	163	23
INTÉZMÉNYVEZETÉS	226	-
KÉMIA	20	92
KOLLÉGIUMI NEVELÉS	66	
KÖNYVTÁR	202	30
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	177	20
MATEMATIKA	245	60
NÉMET NYELV	203	-
OROSZ NYELV	11	-
SNI KÖZÉPISKOLAI NEVELÉS	32	
SZAKMAI SZAKTANÁCSADÁS	409	-
TESTNEVELÉS	179	-
VIZUÁLIS NEVELÉS	32	120
ÖSSZESEN	2883	736

Mindösszesen teljesített: **3619 óra**

Kifizetett óradíjak: **2883 óra = 11.532.000- Ft**

IV.A SZAKTANÁCSADÓI LÁTOGATÁSOK HATÉKONYSÁGA, AZ ISKOLÁK VISSZAJELZÉSE ALAPJÁN

Az intézményi látogatások után küldtünk egy **elégedettségi kérdőívet**, amit azonnal **visszaküldtek az igazgatók**, így hiteles, naprakész információt kaptunk a tanácsadók munkájának színvonaláról.

Az intézmények	59 % kiválónak
	32 % jónak
	8 % átlagosnak
	1 % gyengének

minősítették a szaktanácsadók tevékenységét.

Megállapítható, hogy a rendszer adta több lépcsős szabályozó (kiválasztás, továbbképzés, közös ellenőrzés) megfelelő keretet ad a szaktanácsadók kvalifikált munkavégzésének és valós képet kapunk a szaktanácsadói szolgáltatás minőségéről. **A szaktanácsadót az Intézet szakértője „felügyeli”, részt vesz a munkájában (indításkor, záráskor). Ezt a gyakorlatot minden iskolában nagyon jónak tartják!** Az ilyen együttműködés következtében a szaktanácsadó képzettsége, információhiánya, alkalmatlansága azonnal kontrollálható, és korrigálható. A gyenge, módszertani kultúrát nem ismerő, személyében alkalmatlan szaktanácsadó nem kerül alkalmazásra a következő tanévben.

A formális látogatást a rendszer nem engedi meg, hiszen a szaktanácsadó a kért szakterület minden dolgozójával (igazgató, igazgató helyettes, munkaközösség-vezető, szaktanár) munkakapcsolatba kerül.

TEVÉKENYSÉG	A MEGLÁTOGATOTT ISKOLÁK %-ÁBAN
Értékelés	55
Továbbképzés segítése	17
Önképzés segítése	28
Módszerek megismerése	72
Módszerek terjesztése	54
Pedagógiai tájékoztatás	42

3. táblázat A szaktanácsadói szolgáltatás egyéb területei

Az egyéb tevékenységek:

Pályakezdő kolléga segítése, tankönyvek ismertetése, bemutató óra tartása, tapasztalatcsere, szakiskolai felzárkóztatás, gyermekvédelmi nyilvántartás formája, segédanyag nyújtása. Ezek a tevékenységek sikeresek voltak, a kollégák igényelték.

A mai pedagógiai gyakorlatban (a látogatások által megerősíthető, hogy) a **módszertani kultúra** igen alacsony színvonalú. A tanárok a tanítás során 90 %-ban frontális órákat tartanak. A kompetencia alapú oktatást kevesen ismerik, még kevesebben gyakorolják.

Az intézmények vezetői a szaktanácsadás igényének összeállításakor figyelembe vették, hogy egyes munkaközösségekben hol érzékelnek gyenge pontokat, ahol segítségre lenne szükség. Konkrét kérésként hangzott el a **módszerek megismertetése, terjesztése**. Amennyiben nem fogalmazódott meg a munka indulásakor ez a kérés, akkor is abban az esetben, amennyiben ezt szükségesnek tartották, a szaktanácsadók minden alkalommal megtették értékelésük után a módszertan fejlesztésére vonatkozó felhívásukat, segítséget nyújtottak a segédanyagok felkutatásában, hozzáférésében.

Az intézetvezetők gyakran igényelték, hogy egy szakember szakmai szempontok alapján **értékelje** és formáljon véleményt a tantestület egy-egy szakterületében folyó munka színvonaláról. Óriási segítség ez az igazgatók számára, hiszen óralátogatásaik alkalmával a pedagógiai munka megítélése nem okoz gondot, de egy szakterület szakmai kompetenciájának a megállapításához mélyebb szakismeretre van szükség. Ebben segítenek a hozzáértő szaktanácsadók.

A **pedagógiai tájékoztatás** nem csupán az új módszereket, hanem a pedagógiát érintő új kutatási eredményeket, konferenciák tapasztalatait, új lehetőségeket, projektmunkákban való együttműködések is bemutatnak, róluk információt szolgáltatnak.

Az a félelem az igazgatók részéről, hogy belelát a vendég az intézmény életébe, azoknál az iskoláknál probléma, ahol ellentétek feszülnek az iskolavezetés és a tantestület, a munkaközösség vezetők és a tagok között. Amennyiben ez tapasztalható, akkor természetesen a tanácsadó intelligensen csak a szakmai megoldásokra szorítkozik. Nem azért látogat az intézménybe a szakértő a szaktanácsadóval, hogy ítéletet mondjon. Csak a segítség szándéka vezérli. A pedagógusnak olyan módszertani kultúrát, megoldási javaslatokat kínál, amivel enyhítheti a problémáit.

A **mérés-értékelésben** idén az eredmények kiértékelésében kértek segítséget az intézmények, illetve a gyenge eredményeket mutató tárgyak eredményes oktatásához.

MELY TERÜLETEN IGÉNYELNÉNEK SZAKTANÁCSADÁST A JÖVŐBEN?

- módszerek megismertetése, terjesztése
- pedagógiai információk, önképzés segítése
- felhasznált modellek: szemléltető anyag, tapasztalatcsere, bemutató óra
- továbbképzésen tanultak bevezetése
- egészségfejlesztés, gyermek- és családgondozás
- mérés-értékelés (tanmenet, feladatsorok)

A fenti területek az igények sorrendiségét tükrözik.

A szaktanácsadás működtetésére szükség van, ez a tevékenység elengedhetetlen egy iskola életében. Szükség van a **külső szakember objektív ítéletére,** még a megfelelő, sőt kiváló tanítási gyakorlatban is kell az értékelés, a tájékozódás, hogy mit, hogyan csinál egy-egy munkaközösség. **A megerősítés** éppoly fontos, mint a **korrekciós segítség,** mert nem minden munkaközösség tud csapatban, együttműködő módon tevékenykedni. A munkaközösségen belül mindenki tanulhatna a másik kollégától egy-egy módszertani újítást, ami a csapatmunkát erősítené. Ezt az iskolavezetők is igényelnék és ezért tartják jónak a szaktanácsadók segítségét (intézményen belül nem tudják rávenni a pedagógusokat az egymástól való tanulásra). **Meglepő módon nagy az ellentmondás a szaktanácsadás szükségességét illetően. Az intézmények a lezajlott munka után elégedetten nyilatkoznak, ugyanakkor folyamatában és a tanácsadás igénylésének időszakában is nagy az ellenállás. A problémára talán az jelentene megoldást, ha nem választhatna az iskola, hogy igényel-e vagy sem, hanem IGÉNYELNIE KELLENE. Az már óriási szabadság, hogy az intézmény választhatja meg mikor, kit és mely területre kér.**

4. táblázat Az iskolák által igényelt területek a szaktanácsadók kompetenciája alapján

KOMPETENS	SEGÍTŐ	NEM KOMPETENS
Módszertan	Intézményi innováció	Személyiségfejlesztés
Nevelési kérdések	Dokumentum-elemzés IMIP karbantartás	
Szaktárgyi tartalom (mennyiség, mélység)	Jogszabályi értelmezés	

Amiben még segítséget remélnek, azok az intézmény egészére vonatkozó működési értelmezések, tevékenységek. Amiben érthető okoknál fogva **nem kompetens** egy szaktanácsadó, az a **személyiségfejlesztés,** hiszen ez megköveteli a folyamatos jelenlétet. Tehát az iskolapszichológus, gyermekvédelmi felelős segíthetne a pedagógus, osztályfőnök mellett.

Az elégedettségi kérdőívek és a tevékenységek összegzése alapján az Intézet SZAKTANÁCSADÓI:

- rendelkeznek mindazon tulajdonsággal, amely erre a feladatra alkalmassá teszi őket.
- **Egészséges alázattal** viszonyulnak a **szakma iránt,** szakmai **továbbképzéseken folyamatosan részt vesznek.** Elköteleződik és tartja magát a szakma-etikai

normákhoz, és hitelesen képviseli azokat az „ügyfelek” – tanárok felé –. Naprakészen követi saját szakterületének fejlődését.

- **Rendszerszemlélettel** rendelkezik, átlátja a megrendelő rendszerében jelen lévő összefüggés-rendszert. Prioritásokat határoz meg. Felismeri az ok-okozati viszonyokat.
- **Elfogadó attitűdöt mutat.** Elfogadja és megfelelően kezeli mások nem megfelelő interperszonális készségeit, és ezek megváltoztatása érdekében felvállalja a **modellnyújtó szerepét.**
- **Bizalmon alapuló kapcsolat kialakítására törekszik.** Segítőképpen viselkedik. Arra törekszik, hogy korrekt, partneri viszony keretei között dolgozzon. Partneri viszonyt, egyenrangú viszonyt alakít ki.
- Bíz a megbízó személy és a szervezet fejlődő képességében. Elköteleződik aziránt, hogy beavatkozásaival az ügyfél önálló problémamegoldó képességét fokozza.
- **A kreatív semlegesség** álláspontjából indul ki munkája során. Viselkedése összhangban van tanácsadói elveivel és módszereivel. Folyamatosan szem előtt tartja munkájának etikai vonatkozásait, észreveszi és tudatosan kezeli a munkája során az ügyféllel való kapcsolatában folyamatosan felmerülő etikai dilemmákat, felülvizsgálja saját szerepét és beavatkozásainak hatásait, etikai következményeit.
- **Sikerorientált.** Keresi a kihívó, de ésszerű erőfeszítéssel megoldható feladatokat. Céltudatossággal törekszik az eredményességre. Munkájában folyamatosan törekszik a magas minőségre és a munkavégzés egyre magasabb színvonalára.
- **Képes mások ösztönzésére.** Jó kontaktust tud létesíteni másokkal. Észreveszi, megérti, figyelembe veszi a szervezeti normákat.
- **Magas szintű kommunikációs és kifejezőkészséggel rendelkezik.** Képes a sokféleség és sokféle helyzet kezelésére.
- **Képes konfliktusokat kezelni, és az indulatok kifejezését szabályozni.** A másokkal való konfrontációt, ütköztetést, szembesítést mások önérzetét tiszteletben tartva végzi.
- **Tárgyilagos.** A felmerülő problémát és az ügyfél személyiségét külön kezeli.
- **Ismeri a műhelymunkák tartalmi elemeit és folyamatait.** Problémaelemzés-, megoldás, stratégiai tervezés stb.
- A tanácsadó tisztában van a tanácsadói szolgáltatás szolgáltatási törvényszerűségeivel, tudja, hogy saját teljesítménye nem egyenletes, és az ügyfél által érzékelt minőség is szubjektív. Tudja, hogy az ügyfél, mint értékelő és ítéletalkotó, maga is része a szolgáltatásnak.

- **A munka utáni fázisban:** az információkat **diszkréten kezeli**, pontosan regisztrál, precíz. (Nem pletykál, információt nem ad ki, a jó gyakorlatot személytelenül viszi tovább.)
- **Kompetenciáit és az ajánlott értéket személyes tárgyalások, prezentációk és írásos formában is képes hatékonyan demonstrálni.**

A SZAKTANÁCSADÓK TOVÁBBKÉPZÉSÉRE a 2009/2010. tanévben **5 alkalommal** nyújtott lehetőséget az Intézet.

1. Integráció a középiskolákban
2. Támogató, fejlesztő szakmai szolgáltatás alapjai, módszertana és eszköztára a XXI. században című OFI tanfolyam
3. Ellenőrző, értékelő, fejlesztő szakértői tevékenység alapjai, módszertana a XXI. században című OFI tanfolyam
4. Professzió, progresszió a pedagógiai, szakmai szolgáltatásban, OFI országos szakmai konferencia
5. Szaktanácsadó személyisége a XXI. századi elvárásoknak megfelelően, jogszabályi változások

A **122 fő szaktanácsadó közül 26 fő egy alkalommal sem** vett részt továbbképzésen. Ez olyan tanulsággal szolgál, hogy az elkövetkező évben érdemes lenne a szaktanácsadói tevékenységet a továbbképzésekhez kötni.

V. A SZAKTANÁCSADÁS SZAKTERÜLETENKÉNTI TAPASZTALATAI

ANGOL NYELV

8 szaktanácsadó 21 iskolát látogatott meg

A látogatások pozitív tapasztalatai

- Változatlan a szaktanácsadói felkérés az iskolai angol nyelv órák területén,
- A Pedagógiai Intézet által támogatott **projekt órák** óriási segítséget nyújtanak, abszolút létjogosultsága van a szakközépiskolai oktatásban, mivel a három óra nagyon kevés a sikeres érettségi felkészítéséhez, a hátrányok leküzdéséhez. Minden látogatott iskolában megemlézték és reménykednek, hogy a következő évben is megkapják. A látogatott órákat úgy szervezik, hogy minél több kolléga részt vehessen, sok intézményben rendszeresen **látogatják egymás óráit a munkaközösség tagjai**. Ezekben az intézményekben mérhetően jók az eredmények.
- A **didaktikai alapelvek**: rendszeresség, fokozatosság, szemléletesség, tudatosság, aktivitás, motiválás és a tananyag kapcsolatrendszerének elve, az elmélet és a gyakorlat elve érvényesül a nyelvoktatásban.

- Ahol **nyelvi előkészítő osztályok** vannak, már 10. évfolyamtól előrehozott érettségi tesztek nyelvből a diákok, de a többi tantárgyra is hatással van a nyelvtanulásnál megszokott tanulási módszerek. Jellemző ezekben az osztályokban a magas színvonal, a társalgási szint korai elérése.
Az **iskolák felszereltsége kiváló**: nyelvi laborok, interaktív táblák segítik az oktatás, a pedagógusok használják és készítik a korszerű oktatáshoz az eszközöket. A különböző életkorú, felkészültségű csoportok megfelelő módszertani segédlete rendelkezésre áll.
Rendszeresen mért teljesítmények – negyedévenkénti vizsga, félévenkénti mérés, házi versenyek jellemzőek.
- A tantestületek átalakítása – összevonások miatt – az új helyzetet a legjobban kezelő munkaközösség a nyelvi. A módszertani változatosságot megosztva az összevonással a pozitív vonások erősödtek.
- A nyelvtanárok türelmes, segítőkész, nyugodt attitűdje átsegíti a diákokat a nehézségeken (természetesen ehhez a kis létszám megléte szükséges!).
- A **nyelvi munkaközösségek együttműködése példaértékű**, az egymástól való tanulás napi gyakorlat, az új módszertani eszközök használata gyakori.

Tapasztalt problémák

- A pályakezdő kollégák nyitottak az új módszerek befogadására, azonban még mindig **akad frontális óra**, pedig a nyelvi csoportok létszáma lehetőséget ad a változatos óravezetésre. A frontális órák nem alkalmasak a nyelvtanításra
- Még mindig kevés az **élő beszéd gyakoroltatása**, tanár-diák kommunikáción kívül kevés a páros, vagy csoportos megbeszélés.
- Nehéz a helyzet a **szakiskolából szakközépiskolai osztályba** került tanulókkal, a szakiskolai kudarcok – hiányzások nagy száma.

Az angol tanárok felkészítése évek óta Intézetünk kiemelt programja. A felkészített tanárok nyelvi, módszertani, tanítástechnikai továbbképzésére **tanárképző tanfolyamot** tartunk az Oxford University magyarországi képviselőivel. A képzésben résztvevő tanárok munkáját az Oxford Teacher Academy folyamatosan figyelemmel kíséri, tőlük dolgozatokat vár el, majd a kurzus sikeres befejezése után arról a Lifelong Learning Európai Közösségi Program szemlélete szerint oklevelet is ad.

BIOLÓGIA ÉS KÉMIA

7 és 4 szaktanácsadó 11 és 10 iskolát látogatott meg.

A látogatások pozitív tapasztalatai

- Öröndetes, hogy idén több alkalommal kértek az iskolák biológia és kémia szakterületen segítséget.
- A meglátogatott intézményekben a kollégák készségesek voltak, a munkaközösségekben csapatszellem uralkodik. A tapasztalatokat megosztják egymással és ötleteket cserélnek.
- Sajnos a **csökkenő óraszámok** adta lehetőségek igen csekély teret adnak a foglalkoztatásra, kísérletekre, ezért fontos, hogy a kollégák a tapasztalataikat cseréljék, a jó ötleteket az ínséges körülmények között ne egyenként találják ki, hanem egymásnak adják és hasznosítsák.

- A Pedagógiai Intézet segíti a **jó gyakorlatok továbbadását**, a műhelyfoglalkozásokon bemutatott óra anyaga felkerül a honlapra, onnan letölthető.
- A természettudományos **projekt órák** igen megterhelőek, de talán a szakképző intézményekben eléri a céljukat. Mélyebb ismeretekre ez az órakeret nem ad lehetőséget, csupán motivál.
- A szakiskolában, szakközépiskolában a biológiát, kémiát **hétköznapi példákkal**, a mindennapi életben jól hasznosítható ismeretadással prezentálják a tanárok.
- Kiváló, szakmájukat ismerő, szerető tanárok tanítanak a szakiskolákban is!
- **Sok szemléltető eszköz** (preparátum, tabló, demo) mellett a digitális eszközök (video, tábla, laptop stb.) is a mindennapi gyakorlat része lehetne. Sajnos a legjobb szándék mellett is csak ritkán használhatók a **csekély óraszám** miatt!
- Didaktikai alapelvek közül a **szakszerűség és a szemléletesség** érvényesül a biológiai órákon.

Tapasztalt problémák

- Számos iskola **nem rendelkezik szertárral** – az összevont iskolákban még a kiszolgáló helyiségekben is tanítanak – szaktanteremmel, szélsőséges esetben semmilyen felszereléssel, miközben számos jól ellátott iskola megszűnt.
- Az egészségügyi intézménybe készülők (csekély számú) diákok hátrányos helyzetbe kerülnek, kénytelenek szabadidőben felkészülni, a többi alulmotivált diák pedig kísérlet, gyakorlat híják továbbra is idegenként kezeli a két tantárgyat és nagy számú elméleti órán vesz részt.
- A szemléltetés, **kémiai kísérlet sok esetben frontális**, a magas osztálylétszámok nem kedveznek a tárgy oktatásának.
- Az olvasási problémákat is le kell küzdeni egy-egy csoportfeladat megoldása során, de ezt minden kollégának fel kell vállalnia, különösen a szakképző intézményekben.
- A **szakiskolai osztályok** gyakran nem azt tanulják, amire a legnagyobb szükségük van, a kollégák **nem vállalják fel a kompetencia alapú oktatást** – sokat kell készülni az órára, nagy rendetlenkedéssel, zajjal jár – pedig amennyiben alkalmaznák, a diákok is megszoknák ezt a fajta munkamódszert és a munkamorál is erősödne.
- A szakiskolákban „csak” az órán elhangzottakra lehet összpontosítani, a **házi feladat hiánya rendszeres**.
- **Változatos óraszámokkal dolgoznak** az egyes intézmények, van ahol heti 3, és van ahol 1 órában tanulnak a 10. évfolyamon. Az alacsony óraszám nem erősíti a diákok motivációját. Ez is eredményezheti az iskolák közötti színvonal különbségeit.
- Szükség lenne egy kimeneti mérésre, hogy nyilvánvalóvá váljon az iskolavezetés számára is, hogy hol milyen mértékű a probléma és a segítségnyújtás is ez irányban mozdulna el.
- A látogatott intézményekben tanító kollégák nagyon igénylik és örömmel fogadják a segítséget, de önmaguktól nem találnak ki adekvát módszereket egy-egy óra megtartásakor. A nyújtott segítséget is csupán a kipróbálás első fázisáig használják, de mert túl munkaigényes és bonyolult, nem alkalmazzák a mindennapokban.
- A **pályakezdők módszertani kultúrája döbbenetesen alacsony**.
- A **nagy osztálylétszámok** a kompetenciaalapú oktatási módszer ellen dolgozik, hiszen a csoportlétszám 6-8 fő, így nem lehet hatékonyan dolgozni.

DIÁKTANÁCSADÁS

1 szaktanácsadó 5 iskolát látogatott meg.

Tapasztalatok

- Az intézményekben **együttműködő** szereplők a pedagógusok, a diákok és a szülők, illetve a tantestület, a diákönkormányzat, és az iskolaszék résztvevői. E feleknek kellene ideális esetben úgy együttműködni, hogy kölcsönösen és egyetértésben, ha kell kompromisszumot kötve is erősítsék a jó együttműködést. Kialakítani egy olyan iskolai légkört, ahol mindegyik résztvevő fél otthonosan jól érzi magát.
- Nehéz a helyzete a DÖK segítő pedagógusainak. Erre a munkára vagy azért választja meg az intézmény vezetője, mert koránál fogva tapasztaltnak tartja, vagy éppen pályakezdő fiatal, és közel áll a diákok elképzeléseihez, igényeihez. A felsőfokú oktatásban erre a feladatra semmilyen felkészítést nem kaptak. Nevelési területen minden pályakezdő pedagógus bizonytalan, mert erre vonatkozóan nem nyújtott a felsőoktatás módszertani útmutatást.
- A jó együttműködések esetén a tanulók minden, az érdekérvényesítéshez, szükséges készséget megtanulhatnak, gyakorolhatnak. Ezt tapasztalta a szaktanácsadó minden intézményben. Jó kezekben van a Diákönkormányzat, a nyitott, együttműködő tanárral a diákok szárnyalnak.
- Az idén a **Diákparlamentek** színvonala változatos volt, tükrözte az intézmények elkötelezettségét.
- **Pályázatok írásához**, azokon való gyakorlati részvételben is segítséget kértek az intézmények.

EMBER ÉS TÁRSADALOM

9 szaktanácsadó 7 intézményben tett látogatást.

A látogatás pozitív tapasztalatai

- A kollégák tudnak és akarnak alkalmazkodni az új érettségi követelményeihez, ezért a frontális óravezetés helyett **egyre több helyen** helyezik előtérbe a kétszintű érettséginek jobban **megfelelő kompetenciaalapú oktató-nevelő munkát**.
- A viszonylag gyakori **tanórai kiselőadások** változatosabbá teszik a tananyag feldolgozásának módját.
- Fokozatosan teret kap a **forráselemzés**.
- A **fali térkép használata** elég általános, sok példát lehet látni a kiscsoportos, differenciált oktatás módszereire.
- A **filozófia, etika órák** változatos óraszámúak, de jelen vannak a gimnáziumokban.

Tapasztalt problémák

- A legtöbb iskolában van ugyan interaktív tábla, többnyire azonban nincs kihasználva, **sok a frontális óra**.
- A látogatott **szakközépiskolákban csak a történelem** tantárgyat tanítják, az emberismeret és társadalomismeret, etikát nem, pedig az Ember és társadalom műveltségterület része.
- A kollégák sok esetben nem tartják magukat a tanmenet üteméhez. **Módszertani hiányosságok is tapasztalhatók**.

- A szakközépiskolák egy részében és a szakiskolákban jellemző az alulmotiváltság, ezért módszertani bravúrokra lenne szükség ahhoz, hogy lekössék a diákokat. A filozófia és etika tantárgyakat több helyen a történelem tantárgyba integrálva oktatják, ami a gyakorlatban egyet jelent a megszűnésével, beolvadásával a történelem tantárgyba.
- A diákok **tanórákon aránylag keveset használják az atlaszt.**
- A tanárok gyakran nem tervezett óramenettel dolgoznak, valahol elkezdődik és csengetésre befejeződik az óra, sok esetben a téma felénél.
- A minimum követelmény tisztázása az évfolyamokon még nem egyértelmű, ez megnehezíti az érettségire való felkészülést.

MŰVÉSZETEK SZAKTERÜLET

2 szaktanácsadó 7 intézményben (ének-zene), illetve 5 szaktanácsadó 15 intézményben (vizuális kultúra) tett látogatást

A látogatás pozitív tapasztalatai

- A művészeti oktatás területei: **rajz-vizuális kultúra, ének-zene, tánc-dráma, mozgóképkultúra-médiaismeret.**
- A szakterület ellátottsága megfelelő, a látogatások során minden iskolatípusban tettek látogatást szaktanácsadóink és azt tapasztalták, hogy humánerőforrás tekintetében minden rendben van. **Jól képzett, lelkes kollégák tanítják a tárgyakat.** A tárgyi feltételek is adottak, bemutató helyek, galériák minden iskolában működnek.
- Az eltérő iskolatípusokban megfelelő volt az oktatás színvonala.
- A látogatott iskolákban tapasztalható, hogy nincs tantárgyi összevonás.
- Az ének-zene területén kiemelkedő a tanórán kívüli foglalkoztatások száma, tartalma.
- A tanórákon megjelenik a kreatív fejlesztés igénye, a motiváló, zenei műveltséget kialakító módszertan alkalmazása.
- A **rajz-és vizuális kultúra** oktatását kis óraszámban, de annál **intenzívebben oktatják** a tanárok. Vannak olyan szakközépiskolák, amelyek műszaki, vagy informatika szakirányultságúak, mégis a **művészetoktatás magas színvonala** a választott érettségi tárgyak közül a művészettörténet, vagy rajz felé irányítja a diákokat. Kiemelkedő eredményeket érhetnek el a tanulók egy expresszív tanár mellett.
- Az olyan intézményekben, ahol aktív studium működik könnyű fővárosi versenyekre benevezni a diákokat és **kiváló eredményeket érnek el.**

Tapasztalt problémák

- A tehetséggondozó versenyeken való részvétel rendkívül eltérő képet mutat, csakúgy mint a külön órákon, tehetséggondozó foglalkozáson, szakkörökön való önálló tevékenység.
- Az ének-zene **szaktanterem (ahol zongora is van) hiánya** megnehezíti a tantárgy oktatását, több helyen az alapvető eszközhiány tapasztalható (CD lejátszó).
- Az eltérő sajátosságok leginkább a tanárok személyiségéből, attitűdjéből adódnak, melyeket igyekszünk korrigálni a közös rendezvények alkalmával, a jó példák bemutatásával, terjesztésével.

FIZIKA-MATEMATIKA

3 szaktanácsadó 9 intézményben (fizika), illetve 6 szaktanácsadó 18 intézményben (matematika) tett látogatás.

A látogatás pozitív tapasztalatai

- mindkét tantárgy esetében **visszatérő látogatást** is kértek az iskolák (zömében szakközépiskolák).
- A látogatások alkalmával az iskolák segítséget kértek a **helyi tantervük átalakításához**, a tantervek és tankönyvek használatának kompetenciáját, illetve egységes használatának elősegítését a szaktanácsadói előadásokkal, szakértői segítséggel szeretnék megoldani.
- Igényként merült fel a **kompetencia-mérésre való felkészítés segítése**, a beépítés lehetősége, a fejlesztés mikéntjének meghatározása.
- A szaktanácsadók által nyújtott szakanyagokat az iskolák örömmel fogadták és beépítik mindennapi munkájukba.
- Minden látogatott intézményben a vezetés és a szaktanárok nyitottak voltak, segítőkész hozzáállásuk segítette a szaktanácsadók munkáját. Az óralátogatások alkalmával több helyen megszervezték, hogy ne csak a munkaközösség-vezető, hanem szaktanárok is jelen legyenek.
- Egységes követelmény a diákoktól a **pontos szakmai fogalmak elvárása** úgy a matematika, mint a fizika órákon.
- A **példák** mindkét tantárgy esetében a **hétköznapi életből vett**, a diákhoz közelebb álló témájúak.
- Fizika tantárgynál **oktatófilmek, számítógépes szimulációk** segítik az oktatást.
- A diákok **kiselőadásokkal** színesítik az órákat, ezzel a motivációval is erősítik a tanárok a tantárgyhoz való vonzódást.

Tapasztalt problémák

- Több iskola küzd a számolási nehézségekről és egyéb problémákról igazolást hozó **(diszkalkulia, diszlexia, diszgráfia)** diákokkal. Nem megoldott a fejlesztésük (a nevelési tanácsadó fejlesztést nem ad, csak diagnosztizál). A szaktanárok fejlesztő pszichológus, szakember foglalkoztatását igényelnék. **Speciális fejlesztő anyagokat** gyűjtöttünk e témában, és az iskolák rendelkezésére bocsátottuk. Ez azonban a szakértői fejlesztést nem helyettesíti, csak az órai munka könnyítésére szolgál.
- Fizika órán kevés a csoportmunka, **gyakoribb a frontális tanítási mód, a kis óraszám miatt**.
- A kísérleti eszközök gyakran régiek, ez elsősorban frontális bemutatásra alkalmas.
- **A szociálisan hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekeknek fontos, hogy ami az órán zajlik az érthető, egyértelmű legyen, mert nem tud utána nézni otthon. Ezt a célt szolgálná a csoportmunka, az osztott tanóra.**
- Az iskolák jelentős része óralátogatás nélkül vár a szaktanácsadóktól megoldást problémáikra. Ez nehéz, mert az új módszerek megismertetése nem csupán elméleti előadásokat, hanem sokkal inkább mentori tevékenységet igényelne.

FÖLDRAJZ

5 szaktanácsadó 13 intézményben tett látogatást.

A látogatás pozitív tapasztalatai

- A **választható érettségi tárgyak** között egyre gyakrabban szerepel a földrajz, valószínű, hogy az iskolavezetés is felfigyelt erre a gyakorlatra és érdekelte, hogy szakmailag, felszereltség tekintetében megfelelő-e az iskola helyzete. A földrajz szaktanácsadók felkérése, különösen a második félévre számottevően emelkedett.
- A korszerű tanítási módszerek alkalmazására nyitott **szaktanárok lelkesedése** az alacsony óraszám miatt nem mutatkozik meg a gyakorlatban. Használják a korszerű oktatástechnikai eszközöket (CD, notebook, digitális tábla, projektor, évente felújítható digitális atlasz), de a csekély időben inkább a frontális óravezetés a célravezetőbb.
- Elkötelezett, innovatív pedagógusok is vannak a pályán, munkájukat siker koronázza. A heroikus küzdelem ára, hogy egyre többen választják érettségi tárgyként a földrajzot.
- Több esetben igényeltek tanácsot a **tananyag beosztását** illetően.
- A **tankönyv és a munkafüzet** kiválasztásának nehézségeit is több helyen említették és a kapott segítséget pozitívan fogadták.

Tapasztalt problémák

- Az oktatásirányító szervek által jónak tartott természetismeret tantárgy projekt keretben oktatása a szakiskolákban csak akkor lesz valójában megvalósítható, ha a felsőoktatásból kikerülnek azok a képzett szakemberek, akik e komplex tantárgy oktatásához kaptak módszertani képzést. Addig azonban az integrált tantárgyak közül csupán kettőt, jó esetben hármat ismer a szaktanár lévén, hogy biológia-földrajz, vagy biológia-kémia, vagy földrajz-kémia szakos. A többi, általa nem ismert tantárgyat tanulnia kell.
- A projektmunka, kompetenciaalapú oktatási technikák széleskörű alkalmazása nem elterjedt. Sok tanár ismeri, de nem alkalmazza a már említett időhiány miatt (heti 1 óras tantárgy esetében ez nyomós érv!).

FRANCIA NYELV

Nincs szaktanácsadó, 1 intézményi felkérésnek az Intézet szakértője tett eleget

Tapasztalatok

- Ahol a francia nyelv oktatását is vállalják, ott az iskola elkötelezett a sokszínű nyelvtanítás iránt.
- Az idegennyelvi kulcskompetenciák fejlesztése magas szintű. A módszertan változatos, hatékony eszközeivel ideális a nyelvtanítás.
- A látogatott intézményben projektnapok színesítik a repertoárt.

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEM

7 szaktanácsadó 19 intézményben tett látogatást.

A látogatás pozitív tapasztalatai

- A tanácsadó kollégák több alkalommal mentek egy-egy intézménybe, ahol szívesen vették a tanácsait és az újbóli látogatások alkalmával a korrekciós segítséget. Ezen a területen a **gondozói gyakorlat** válik be.
- Az iskolák kiemelt figyelmet fordítanak a problémás diákokra (hiányzások felderítése, családsegítés, válságkezelő pedagógiai módszerek alkalmazása).
- El kell juttatni a tanulókat arra a szintre, hogy problémáikra megfelelő megoldási módokat találjanak, illetve ha ez nem sikerül, tudjanak tanácsot kérni. Ebben segítjük a kollégákat.
- A látogatásokhoz eltérő szempontrendszert alakítottunk ki, igazodva a terület sajátosságaihoz. Ezen a területen egyéni tanácsadás folyik, és műhelyfoglalkozásainkon, esetmegbeszéléseken csoportos tanácsadás.
- **A prevenció jól működik az iskolákban**, színes programok segítik a diákok szabadidős tevékenységének megszervezését, az egészséges életmódra nevelést.
- A meglátogatott intézmények mindegyikében alkalmaznak gyermekvédelmi felelőst, a gyermekvédelmi tevékenység tervezett.

Tapasztalt problémák

- Életvezetési problémák, családi nevelés hiánya, elhanyagoló érzelmi kielégítetlenség, melyekkel egy tanórai keretben szembesül a tanár és kezelni kell.
- Jellemző a kapcsolathiany, a kötődési igénytelenség különösen a szakiskolások körében.
- **A tárgyi feltételek nem mindenhol adottak** (nincs egy külön terem a gyermekvédelmi felelősnek, ahol a diákokkal zavartalanul beszélgethet).
- A gyermekvédelmi felelősök **félállásúként** végzik a munkájukat tanítás mellett.
- Minden intézményvezető kiemelten kezeli a gyermek- és ifjúságvédelmet, és szükségesnek tartja, azonban a gyermekvédelmi felelősök nem képzettek, törvényi szabályozókban nem jártasak. Nagy segítségül szolgáltak szaktanácsadóink ezekben az új, módosított törvényességi szabályzók értelmezésében

INFORMATIKA

8 szaktanácsadó 13 iskolában tett látogatást.

A látogatás pozitív tapasztalatai

- Az intézmények többségében jók az informatika oktatás tantervi, tárgyi és személyi feltételei. Ezekben az intézményekben az informatikából **érettségizők száma magas** (70 fő/év). Ezen intézmények tanulói rendszeresen és eredményesen vesznek részt az MFFPPTI által szervezett Fővárosi Informatika Alkalmazói Versenyeken.
- **A nyelvi előkészítő osztályokban az informatika 3-6 plusz órát kap hetente**, ami nagy segítség, ugyanis a kerettantervek szerinti minimális óraszám nem lenne elég a középszintű érettségéhez sem.

- A tanulók viselkedési és kommunikációs kultúrája jó, általában aktívan vesznek részt a számítógépes gyakorlati munkában, önálló ötleteik vannak. Füzetet használnak, jegyzetelnek.
- A tanárok többségének **tanulásirányítása szakszerű**, türelmes, segítőkész, óravezetésük megfelelő. Jól motiválják a tanulókat, érthetően beszélnek, hangulatos órát tartanak. Ellenőrzik és értékelik az elvégzett munkát.
- A szaktanárok **zömében hagyományos órát tartanak**, de akad kooperatív tanulási módszereket alkalmazó is.
- Az iskolák többségében **jók az informatikaoktatás tárgyi feltételei**, megfelelő szaktanterem, géppark, szoftverek, projektor, interaktív tábla áll a tanulók és tanárok rendelkezésére.
- Az elmúlt egy évtized alatt jelentősen **javult az informatikaoktatás helyzete**, minősége és eredményessége. Ez a kerettantervnek, a kétszintű érettségi bevezetésének, az informatikatanári ellátottság javulásának, a versenyeknek és nem utolsósorban a szaktanácsadóknak köszönhető.

Tapasztalt problémák

- A tanárok néha túltervezik az órán elvégzendő feladatok mennyiségét, így előfordul, hogy a gyakorlati feladatot nem tudják befejezni a tanulók.
- Sok iskolában **nem használnak megfelelő informatika tankönyvet** az órán. Nincs a tanulónak az óraszámhoz és az ismeretszinthez igazodó tankönyve, feladatgyűjteménye, nincsenek feladatlapjaik, ezért túl sok időt töltenek jegyzeteléssel.

INTÉZMÉNYVEZETÉS, TANÜGYIGAZGATÁS

4 szaktanácsadó 10 intézményben tett látogatást.

Tapasztalatok

- A szakterület látogatásának és értékelésének speciális, a többi szaktól eltérő szempontsorról kell rendelkeznie. Egy jól képzett, rutinos, precíz, széles látókörű kompetens szakember mellett három új szaktanácsadó is van a listán.
- A munka jellegéből adódóan egy-egy látogatás elhúzódó, nagy intervallumra kiterjedő.
- A szakképzés átszervezésével kapcsolatban valamennyi látogatott intézményben kiemelt feladat volt a **dokumentumok elemzése**.
- Az iskolák összevonása után fő feladat volt az alapító okiratok módosítása, legitimációja, illetve az OKJ módosításából következő moduláris képzés „tantárgyasítása”.
- Az **intézmények addig „módosították” a látogatás időpontját**, hogy eltelt a tanév. Sajnos ez érthetetlen, hiszen igénylik a segítségét a szaktanácsadónak és mikor elkezdhetne dolgozni, akkor úgy tűnik mégisincs szükség a tanácsaira.

KOLLÉGIUM

3 szaktanácsadó 8 intézményben tett látogatást

A látogatás pozitív tapasztalatai

- Az intézményekben egyre több sajátos nevelési igényű fiatal nyer elhelyezést. A fogyatékkal élők 10 %-ánál halmozódik a fogyatékek. A személyi és tárgyi feltételeket a fogadó intézmények ennek megfelelően folyamatosan alakítják, javítják, hogy a speciális feladatoknak eleget tudjanak tenni. A sajátos nevelési igényű diákok mindenhol, a diákok és a felnőttek részéről is **elfogadással, és segítséggel találkoznak**.
- A kollégiumi diákság megsegítését, esélyeinek növelését, a hátránykompenzációt szolgáló kollégiumi anyagi lehetőségek meglehetősen szűk keresztmetszetűek. Az intézmények többségének nincs, vagy szerény a lehetősége anyagi támogatást biztosítani diákjai számára. Néhány intézményben működik **diákjóléti támogatás**: a legrászorultabbak, illetve a kiemelkedő teljesítményt nyújtók kapják. Több intézményben működik **alapítvány**. Szinte valamennyien részt vesznek pályázatokon, melyek hozadékát főleg tárgyi-, eszközfejlesztésre és kulturális célokra fordítják (színházjegyek, külföldi utazások stb.).
- A fenntartó **kollégiumfejlesztési** koncepciójának megfelelően az intézmények az utóbbi években infrastrukturális tárgyi- és eszközfeltételek terén jelentős fejlesztésen mentek keresztül, mely által egészségesebbé, esztétikusabbá, kényelmesebbé, biztonságosabbá vált a nevelési és tanulási környezet, a kollégiumi élettér. Ennek a prevenció szempontjából is igen nagy a jelentősége.
- Az intézményi nevelőmunkában – mindenképp a kollégiumi alapprogram által előírt, valamint az irányított szabadidős foglalkozásokon – helyet kapnak **egészségmegőrző, felvilágosító, fejlesztő, és prevenciós jellegű tevékenysége, programok**.
- A kollégiumnak a szülőkkel és az iskolákkal való együttműködés fő jellemzője: a kollégium a kezdeményező fél. A kollégium rendszeresen tájékoztatja a szülőket a diákok teljesítményéről, és probléma esetén, szükség szerint értesítést küld számukra. A szülők ebben az esetben együttműködők, érdeklődők.
- A két új szaktanácsadó munkáját szívesen veszik igénybe, hiszen **mentálhigiénés gondokkal** küzdenek a kollégiumi nevelők.

Tapasztalt problémák

- Az iskolákkal való együttműködés nem minden esetben zavartalan. Kivéve a közös igazgatású intézményeket. Nem minden esetben segítik a kollégiumi pedagógusok munkáját.
- Kívánatos, hogy a pedagógusok rendelkezzenek **megfelelő módszertani eszköztárral**. Ehhez kértek és kaptak segítséget a szakos szaktanácsadóktól ebben a tanévben (angol nyelv, matematika, magyar nyelv és irodalom).
- Humánerőforrás célirányos fejlesztéséhez szükség van pedagógiai munkát segítő szakemberekre.
- Továbbképzések kínálatának bővítésére és ezek igénybevételére lesz szükség.
- Kívánatos a rugalmas alkalmazkodás a diákok helyi igényeihez, szükségleteihez.

KÖNYVTÁRPEDAGÓGIA

9 szaktanácsadó 12 intézményben tett látogatást

Tapasztalatok

- A könyvtár speciális terület, ezért a szaktanácsadók nem a hagyományos órakeretekhez mért szempontsört alkalmazták, hanem speciális, adekvát módon értékelték az egy-egy iskolában folyó munkát.
- Az iskolai könyvtárak állapotáról helyzetelemzés készül, stratégiai javaslattal, amit minden intézményben felhasználhatnak.
- Az összevonásban érintett intézmények könyvtáros tanárainak alakult a **Kézfogás kör**, hagyományos műhelyünk a **Pályakezdők műhelye**. Ezekre az összejövelekre az iskolában dolgozó könyvtárosok igényt tartanak, és mindkettő szervezett formában alkalmat jelent az egyéni szaktanácsadásra is.
- A megszűnt vagy feleslegessé vált, de máshol hasznosítható könyvtári dokumentumok elhelyezésére az OPKM-ben került sor.
- A látogatások során különleges figyelmet szenteltünk az iskolai könyvtárak kiegészítő tevékenységére, a **tanórán kívüli foglalkozásokra**.
- A Mérei Intézetben kialakítottunk egy **Pedagógiai Szakkönyvtárat**, ahol nem csupán módszertani kutatásra, hanem **szakmai előadások** tartására, fórumokra van lehetőség. Ezeknek, legyen az bármely szakterületi téma az előkészítői sok esetben a szaktanácsadók.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

11 szaktanácsadó 15 intézményben tett látogatást.

Tapasztalatok

- A kompetencia alapú oktatás ezen a területen is kisebb arányban kap teret a frontális óravezetéssel szemben, pedig az érettségi témakörei, feladatmegoldásai lehetőséget kínálnak az ilyen jellegű oktatásban részesült tanulóknak a jobb eredmény elérésére.
- Az idén kevesebb szaktanácsadói igény érkezett az iskolákból. Reményeink szerint talán az elmúlt tanév aktív munkájának az eredménye.
- A kvalifikált tanárok jó módszereket alkalmaznak és jó eredményeket érnek el a kulcskompetenciák fejlesztésében.
- A **pályakezdő kollégák lelkesek**, elkötelezettek az új kétszintű érettségivel kapcsolatban. Módszertani segítséget azonban esetükben is mindenképpen nyújtani kell, a digitális eszközök gyakoribb használatára kell felhívni a figyelmet.
- A tanárok **módszertani kultúrája rendkívül változatos**, örömmel fogadták a nyújtott segítséget és a sikeres érettségi reményében biztosan alkalmazzák is.
- A **könyvtárhasználat** javítása érdekében a feladatok célirányosak, nem szorítkoznak a tanítási órákra.
- A **mérés-értékelés eredményeinek javításához** kértek segítséget több esetben a szaktanároktól. Sajnos mindig megállapítható tény, hogy a szövegértéssel nem rendelkező diákokat ebben az iskolatípusban (szakképzésben) már nehezebb, idő híján

heroikus küzdelem fejleszteni, érettségire felkészíteni. Ezen talán segít a kompetencia-alapú oktatás, de minderre az általános iskolában kellene nagyobb hangsúlyt fordítani.

- Az iskolatípusnak megfelelő tankönyvek megválasztása sem megfelelő – hol fölül, hol alul teljesítő eredményeket kapnak – és ekkor már csak a meglévő könyv használatának mellőzése a megoldás.

NÉMET ÉS OROSZ NYELV

6 szaktanácsadó 15 iskolában (német nyelv) és 1 szaktanácsadó 1 iskolában (orosz nyelv) tett látogatást.

Tapasztalatok

- A két nyelv nem azért került egy fejezetbe, mert a szaktanácsadói azonosak, csupán a közös „sors” hozta össze. Mindkét nyelv az angolhoz képest hátrányos helyzetben van. A középiskolai nyelvválasztás során az angol nyelv erős dominanciája figyelhető meg. A német mint idegen nyelv a 2. leggyakrabban választott nyelv, s azon iskolákban, ahol 2 nyelv oktatására kerül sor a második idegen nyelvként szívesen választják a tanulók. Az orosz nyelv iránti érdeklődés jelentősen kisebb.
- Az iskolák kérése azt volt, hogy a nyelv választását és megillető helyét szorgalmazó „fogásokat”, motivációs segítséget kapjanak a tanácsadóktól. A nyelvi motiváció növelésének számtalan lehetőségére hívták fel szaktanácsadóink az iskolákban tanító szaktanárok figyelmét. A probléma kezelésében nagy segítséget jelenthet a budapesti Goethe Intézetben kidolgozott számtalan segédanyag és ötlet, amely a kulturális intézet honlapján elérhető és letölthető.
- A német nyelv tanárok nyitottak, jó szakmai képzéssel rendelkeznek, s kihasználják az MFPI által szervezett továbbképzési lehetőségeket. A műhelyfoglalkozásokon kívül kiemelendő, hogy a szakterület a Hueber Kiadóval együttműködve háromszor rendezte meg szakmai napját, melynek témája az interaktív és digitális segédanyagok tanórai használata volt.
- **A szaktanári ellátottság megfelelő**, az órák színvonala igazodik az angol órákhoz. **A nyelvi munkaközösségekben a kohézió igen nagy**, a kollégák segítő-támogató magatartása meglátszik az órákon. Az új tapasztalatok átadása is gyakori. Az iskolák közötti szaktanári találkozók új helyszíneként megjelentek a szakterületen meghirdetett tehetséggondozó versenyek, amelyeken a diákjaikat kísérő tanárok tapasztalatot cserélhettek.
- Az iskolákból a szaktanácsadókon keresztül is visszaérkezett az a számos pozitív visszajelzés, amely a fővárosi német nyelvi versenyekkel volt kapcsolatos. A szaktanárok figyelmét és lelkesedését, tehetséggondozásra való igyekezetét is dicséri az a tény, hogy az Intézetünk által meghirdetett versenyekre 25 iskola kb. 1000 tanulója mozdult meg, vett részt az első iskolai fordulón, s 45 fő volt azon tanulók száma, akik valamely egyéni- vagy csapatverseny 1-3. helyét szerezték meg.
- A szaktanácsadó nem csupán az iskolában elterjedt jó tapasztalatokat erősítette meg, hanem máshol szerzett és alkalmazható módszereket is terjesztett. A korábban említett szakmai nap programja, s az egyéb műhelyfoglalkozások is a módszerek sokszínűségének bemutatását célozták.
- Nagy gondot okozott a szakmai nyelvi vizsgára való felkészítés, hiszen csak követelményrendszer van, de tankönyv nincs. Így ennek híján a szaktanárnak kell megtanulnia az adott szakmák (több tucat!) nyelvi kultúráját és átadni a diákoknak. Az iskolák szaktanárai gyakran említik ezt a problémát, holott ezen kérdésben az NSZFI

az illetékes, hiszen a szakképzési részben oktató szakmák tekintetében ez az intézmény szervez továbbképzéseket, s alkalmaz szaktanácsadókat. A tény azonban tény a szakiskolák illetve szakközépiskolák sok esetben nem rendelkeznek megfelelő idegen nyelvű szakmai anyaggal.

- **A könyvválasztás** és a megfelelő segédanyagok kiválasztásában kértek segítséget a tanárok, mert egész más szükséges a nyelvi előkészítő osztályokban, a két tannyelvű osztályokban stb. A szaktanácsadók módszertanilag igyekeztek a legmegfelelőbb tankönyvet ajánlani. A tankönyvek tekintetében igen jelentős mértékben állnak a nyelvtanárok rendelkezésére korszerű, kompetencia alapú oktatást segítő anyagok.
- Az orosz, mint választott idegen nyelv csak csekély számú az intézményekben. Talán az elmúlt évekhez képest kissé növekedett a nyelv iránti érdeklődés. A szerencse, hogy a **nyelvi munkaközösségekben a módszerek börzéje** megtörténik, csupán az eszközöket kell beszereznie a kollégáknak. **Irigylésre méltó a nyelv szakos tanárok helyzete az iskolában**, úgy felszereltség, mint tanóra tekintetében, az csoportlétszámok csupán az összevont iskolákban ugrottak meg, de ez is megoldódik egy-egy új nyelvszakos kolléga felvételével.

TESTNEVELÉS

3 szaktanácsadó 11 iskolában vett részt látogatáson.

Tapasztalatok

- Minden látogatott intézmény – különösen a **szakiskolák** – azzal a problémával küzdenek, hogy nem lehet megvalósítani az egészséges életmóddal kapcsolatos törvényi szabályokat, hiszen az alapórák terhére nem tehetnek be **testnevelés órákat**, a délutáni időpontokban pedig a **látogatottság kicsi**.
- Öröndetes tény, hogy az iskolák ilyen és hasonló esetekben kérik a szakmailag képzett szaktanácsadók segítségét. Ez azt mutatja, hogy nincs fontos és nem fontos tantárgy az intézményekben.
- **A tárgyi feltételek megléte változatos**. Az összevont intézmények eszközellátottsága összeadódott, tehát még növekedett az eszközpark. Nem biztos, hogy az összevont után megemelkedett létszámot a meglévő sportlétesítmények (tornaterem, udvar) kielégítik, ezért a szervezés óriási gondot jelent.
- **A választható érettségi tárgyak körében egyre népszerűbb a testnevelés**, van olyan szakközépiskola, ahol **28 fő érettségizik**, ez nagyon megnehezíti a vizsgabeosztást.
- Az óralátogatások során szélsőséges tanári attitűdöket tapasztaltak a szaktanácsadók. A diákok negatív hozzáállása a tantárgyhoz nem véletlen.
- Az iskolai sportkörök működésével kapcsolatban még mindig vannak hiányosságok, értelmezési problémák.
- **A mindennapos testnevelés nem mindenhol gyakorlat**.
- **A gyógytestnevelés** mindig a gyógytestnevelést végző tanár habitusán múlik, ahol megfelelő, ott járnak a diákok.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK

A Mérei Intézet az SNI területet külön működteti az általános iskolák területén, azonban évek óta egyre több felkérés érkezik a szaktanácsadók felé a középiskolai, elsősorban a szakiskolai osztályokban felmerülő problémák megoldására. **Egy olyan pszichológus,**

gyógypedagógus van a **szaktanácsadók** között, aki a középiskolai területen kompetens a feladatok ellátására. **Idén négy intézményben** tett látogatása a legnagyobb megelégedést tükrözte, hiszen az adekvát módszerek alkalmazása lassú, de biztos javulást eredményezhet a szakképző intézményekben tanuló sok dixes, magatartási problémákkal küzdő tanuló esetében.

SZAKMACSOPORTOK

18 szaktanácsadó tett látogatást 31 intézményben.

Tapasztalatok

- A szakmacsoportos szakterületre nehéz volt a szaktanácsadói rendszert megszervezni, hiszen több esetben előfordult, hogy monopol helyzetben lévő iskola tanácsadóját, a saját iskolája nem kérheti, pedig lenne rá igény.
- Az **építészet** területén a három érintett iskolából csupán egy kért szaktanácsadói látogatást, de a szakma egészére. A tantárgyat tanító minden pedagógust módszertani szempontból elemezni kellett.
- **Informatika** szakterületen az óralátogatásokon elemezték a tanár szakmai hozzáértését, a tanár-diák kapcsolat minőségét, a tanórai munka és a tanulók kulturált és együttműködő magatartását. Olyan **bemutató projekt napot kértek** a szaktanácsadótól, melyben több intézmény azonos érdeklődésű diákjai, tanárai részt vettek. Nagyon jól sikerült rendezvény példaértékű a szakmai összefogás megvalósításában.
- **Könnyűipar** területén nem volt felkérés, de az intézményekben zajlottak azok az események, amelyekben a projektmódszer sikeres alkalmazásának bemutatása volt a téma. Ezen minden érintett szakember részt vett és módszertani börzeként értelmezte a nagyszabású szaktanácsadást.
- **Környezetvédelem-vízgazdálkodás** szaktanácsadói látogatás is a módszertan jegyében zajlott, az értékelésben kiemelve ennek és a környezettudatosságra való nevelésnek a fontosságát. Terepgyakorlat, laboratóriumi gyakorlat vezetése, bemutatása is szerepelt a szaktanácsadó repertoárjában.
- **Oktatás- és szociális szolgáltatásokban** a szaktanácsadó az óralátogatás elemzésekor kiemelte a pozitív tapasztalatait és módszertani segítséget nyújtott a továbbfejlesztéshez. Olyan felkérés is érkezett, hogy új szakma bevezetését tervezik és ehhez minden segítséget igénybe vettek.
- **Egészségügy** területén a szakmai támogatást részesítették előnyben az iskolák, az egymástól való tanulást, a tartalmi modernizációt, a szakmai módszertani segítségnyújtást.
- **Gépészet** szakterületen három intézmény kért segítséget, ahol a szaktanácsadó nagy szakmai tapasztalata segítette az alapozó oktatási munkát.
- **Elektrotechnika-elektronika** szakmacsoportot három iskola szerette volna átvizsgáltatni. Óralátogatások alkalmával nyerhettünk bepillantást a változatos munkába.
- **Közgazdaság** szakterületen a szaktanácsadói tevékenységet nagyra értékelték, hiszen a szaktanárok eltérő módszertani kultúrájához óriási segítséget nyújtott.

- **Kereskedelem-marketing** területén volt a legnagyobb érdeklődés, felkérés. Az elmúlt években nyújtott támogató, segítő szaktanácsadás folyamatos jelenlétét igénylik az intézmények.

Általában megerősítést nyert az a feltevés, hogy a szakképzést érintően a TISZK-ek szerveződése minden iskolában nagymértékben leköti a szakmai alapozásban résztvevő kollégákat és elsősorban az iskola szakmai vezetését. A különböző munkacsoportokban való működésük mindennapi elfoglaltságot jelent. Így érthető, hogy több iskola nem is igényelt szaktanácsadást ebben a nehéz időszakban.

18 szaktanácsadó közül 15 folyamatosan dolgozott, átlagosan 2-3 látogatást teljesítve. Így az előző évhez képest emelkedett a szaktanácsadás száma.

A szaktanácsadók a jegyzőkönyveket, az értékelést minden esetben jó színvonalon állították össze.

A **szaktanácsadók a szakterületek kiváló ismerői**, rendelkeznek a szükséges szaktanácsadói kompetenciákkal. Jellemző attitűdjük a segítőkészség, partnerség, empátia, problémalátás és megoldókészség, melyre nagy szüksége van az intézményekben tanító tanároknak. Kapcsolatteremtő készségük minden esetben kiváló. Képesek szakmai-módszertani segítségnyújtásra, tartalmi modernizáció segítésére. Munkájuk nagy felelősséggel és elkötelezettséggel végzik. A szakmai oktatás és szakképzés a TISZK rendszer működési összefüggéseinek megoldásában várják a szaktanácsadó segítségét. Azonban **nem szaktanácsadói kompetencia** ezek megoldása:

- **kerettantervi követelményeinek teljesítése**
- **az érettségi követelmények, érettségi mintafeladatok hiánya**
- **a szakképzésbe való beszámítás kérdéseinek eldöntése**

Általános pedagógiai problémaként jelentkezett:

- **a tanulók fegyelmezetlenségének, illetve fegyelmezésének problematikája**
- **a tanulók érdektelensége a tanulási motiváció hiánya**

ezek intézményvezetői kompetenciák, melyekben **a szaktanácsadók nem tudnak segíteni.**

VI. AZ INTÉZET SZAKTANÁCSADÓI TEVÉKENYSÉGÉNEK EREDMÉNYEI ÉS FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

A szaktanácsadás rendszerének működése két tanév távlatában olyan erősségeket és gyengeségeket hozott felszínre, amelyekből megállapítható a rendszer átalakításának helyessége, illetve a továbbfejlődés útja. A törvény adta lehetőséggel élve a fővárosi fenntartású intézmények, amelyek igénybe veszik ezt a szolgáltatást nagyon pozitívnak és példaértékűnek tartják, mert elősegíti az intézmények módszertani kultúrájának fejlesztését.

Pozitív tapasztalatok

- A szaktanácsadói **listáról való választást** az iskolák jónak tartják, erősíti a rendszer szolgáltatás jellegét. A munkára kvalifikált szakembereket kérnek fel az iskolák, akiktől elvárhatják a teljeskörű **minőségi tevékenységet**, melynek folytán intézményi szinten javulhat a szakterület helyzete.
- A módszertani kultúra erősítése minden látogatás alkalmával igényként fogalmazódott meg. Ehhez nyújtott segítséget a látogató szaktanácsadó konkrét **anyaggal**, vagy elérhető **források, továbbképzési lehetőségek** ismertetésével. Bővült a **módszertani segédanyagok** közzététele is.
- A **tapasztalatcserék** megszervezése két-három iskola azonos munkaközösség részére nagyon jó ötletbörzének bizonyult. A program mindig progresszív vitában, konkrét módszerek átadásában merült ki és megerősítették a használó szakképző intézetek tanárai, hogy náluk bevált, ajánlják a hasonló intézményekben.
- A szaktanácsadók a **szakértővel nyitnak-zárnak** egy-egy intézményben. Ezt az intézmények is nagyon jónak tartják, mert erősíti a kapcsolatokat, naprakész az információáramlás. A helyben meghozható döntésekben az intézeti szakértő kompetens, és kontrollálja a szaktanácsadót, ha szükséges. A **szaktanácsadó** munkája végeztével a szakértővel együtt értékeli az intézményben tapasztaltakat, így **közvetlenül ellenőrizhető** a végzett munkájának színvonala.
- A megbeszéléseken konkrét, az intézményeket érintő problémák kerülnek szóba, melyek segítik az Intézet szakértőit, hogy valós problémamegoldást kezdeményezzen a következő tanév **műhelyfoglalkozásainak** megtervezésekor.
- A látogatás után elektronikus úton az igazgatók kitöltik az **elégedettségi kérdőíveket**, kivétel nélkül minden iskola minden egyes látogatás után megtette. Az időzítés fontos, a friss információáramlás több konkrétumot tartalmaz.
- A közös nyitó-záró megbeszélések alkalmával mód nyílik az **Intézet** által rendezett **továbbképzésekre, előadásokra, konferenciákra** felhívni a figyelmet, melyek segítik a tanárok módszertani kultúrájának fejlődését.
- A **szaktanácsadói csoport olyan bázis**, amely minden szakterületen, minden időben segítséget nyújt az intézményeknek.
- **A rendszerhez rendelt finanszírozás ésszerű.** A szaktanácsadók csak az elvégzett minőségi munkáért kapnak juttatást. A végzett munka megfizetése (anyagi elismerése) ösztönzően hat a szaktanácsadókra. Az idei tanévben limitáltuk az egy intézményben eltöltött időt 30 órában. Ez alatt az idő alatt hatékony, minőségi szaktanácsadói munkát lehet végezni.

Fejlesztésre váró területek

- A **szaktanácsadók** munkájuk színvonala alapján nyernek megerősítést, vagy elutasítást. Év végén értékelésre kerül a szaktanácsadói tevékenység, a döntés után **kerülnek fel a listára**, mely névsor eljut az intézmények vezetőihez és az eddigi fórumokra – honlap, budapestedu, Oktatási Közlöny.
- Az igazgatók, akik idén nem kértek látogatást, ismerjék meg az idén végzett munka pozitív tapasztalatait, hogy dönthessenek a jövő tanévre vonatkozóan, sőt ismertetni kell azokat a területeket is az óralátogatásokon kívül, melyeken segítséget kaphatnak a szaktanácsadóktól.
- A következő évben a **szaktanácsadói továbbképzést ki kell bővíteni** olyan **megbeszélésekkel**, ahol szekciókban, csoportos megbeszéléseken számolnának be

tapasztalataikról. Műhelyfoglalkozások keretében tartsanak előadást a szakterületükben alkalmazott korszerű módszertanról.

- Ebben a tanévben 5 továbbképzésre kaptak meghívót, a kimutatás alapján látható, hogy volt olyan szaktanácsadó, aki egyszer sem vett részt továbbképzéseken. A következő tanévben azok a szaktanácsadók, **akik nem vesznek részt** a konferenciákon, továbbképzéseken, **nem kerülnek fel a következő tanév szaktanácsadói listájára.**
- A következő tanévben a pályázatra jelentkező leendő szaktanácsadók elbírálásakor az Intézet szakértői látogatást tesznek a pályázónál, meggyőződnek módszertani kultúrája sokszínűségéről, tanítási gyakorlatáról.
- Kérni kell az iskolák vezetőit, hogy **minél több szabadidőt biztosítsanak a szaktanácsadóknak**, mert így könnyebben tudnák megszervezni a látogatásaikat.

A szaktanácsadói bázis tevékenységét munka mellett, a kiemelkedő szakmai tapasztalatok átadásával végzi. Az anyagi dotációért hálásak, és példaértékűnek tartják, hiszen országszerte nem ez a gyakorlat. Amennyiben nincs dotáció, úgy más területen érvényesítik szakmai hozzáértésüket másodállásban, ami érthető a közalkalmazotti bérezés alacsony szintje miatt.

A pozitív tapasztalatok fenntartása mellett, javasoljuk és kérjük a fenti javaslatok támogatását.

I. MELLÉKLET

FŐVÁROSI KÖZÉPISKOLÁK SZAKTANÁCSADÁSA

INTÉZMÉNY	IGÉNYELHETŐ KERET	IGÉNYELT MENNYISÉG
Ady Endre Kollégium	10	10
Arany János Szakközépiskola	55	0
Bánki Donát Szakközépiskola	103	0
Bláthy Ottó Szakközépiskola	63	0
Békésy György Szakközépiskola	40	40
Berzeviczy Gergely Szakközépiskola	43	0
Bethlen Gábor Szakközépiskola	46	46
Bókay János Szakközépiskola	58	29
Bolyai János Szakközépiskola	51	0
Budai Középiskola	136	136
Budapesti Szolgáltató	35	0
Corvin Mátyás Gimnázium	46	30
Czöbel Ernő Kollégium	16	0
Csepeli Vendéglátóipari Szakközépiskola	48	48
Csepel-Sziget Műszaki Szakközépiskola	121	121
Csonka János Szakközépiskola	52	52
Deák Ferenc Kollégium	31	20
Dobos C. József Szakképző Iskola	83	63
Egressy Gábor Szakközépiskola	71	40
Eötvös Loránd Szakközépiskola	61	15
Eötvös József Gimnázium	64	0
Erzsébet Királyné Szakközépiskola	76	20
Fábry Zoltán Kollégium	10	0
Fáy András Szakközépiskola	62	30
Ferenczy Kollégium	10	5
Fodor József Szakképző	49	40
Ganz Abrahám Szakközépiskola	62	25
Giorgio Perlasca Szakközépiskola	66	66
Gundel Károly Szakközépiskola	130	10
Harsányi János Szakközépiskola	52	5
Horváth Gimnázium	57	0
Hunfalvy János Szakközépiskola	84	28
II.Rákóczi Ferenc Szakközépiskola	67	61
Jaschik Álmos Szakképző	70	58
Jelky András Szakközépiskola	68	0
József Attila Kollégium	14	14
Kaesz Gyula Szakközépiskola	67	0
Káldor Miklós Kollégium	23	0
Kanizsai Dorottya Szakképző	55	0
Károlyi Mihály Szakközépiskola	68	10
Károlyi Mihály Magyar-Spanyol Gimn.	49	40
Katona József Műszaki Szakképző	95	95
Keleti Károly Szakközépiskola	52	10
Kisfaludy Károly Kollégium	12	4
Kodály Zoltán Kórusiskola	58	40
Kós Károly Kollégium	39	0
Kossuth Lajos Gimnázium	38	15
Kossuth Lajos Szakközépiskola	72	0
Kozma Lajos Szakközépiskola	49	0
Kölcsey Ferenc Gimnázium	72	0
Középiskola i Leánykollégium	10	9
Leövey Klára Szakközépiskola	52	0
Madách Imre Gimnázium	49	4
Magyar Gyula Szakközépiskola	95	90
Magyar Hajózási Szakközépiskola	40	40
Mechatronikai Szakközépiskola	47	10
Modell Divatiskola	93	2
Nagy László Gimnázium	88	0
Nemes Nagy Ágnes Humán Szakképző	37	10
Német Gimnázium	46	46
Szerb Gimnázium	52	6
Neumann János Szakközépiskola	71	71
Öveges József Szakközépiskola	141	41
Pannónia Kollégium	27	0
Pataky István Szakközépiskola	52	0

INTÉZMÉNY	IGÉNYELHETŐ KERET	IGÉNYELT MENNYISÉG
Pesterzsébeti Szakközépiskola	46	0
Pesti Barnabás Szakképző Iskola	100	0
Pestszentlőrinci Szakközépiskola	54	0
Petőfi Sándor Gimnázium	43	0
Petrik Lajos Szakközépiskola	111	0
Pogány Frigyes Szakközépiskola	66	15
Raoul Wallenberg Szakképző Iskola	167	10
Schulek Frigyes Szakközépiskola	67	52
Semmelweis Ignác Szakképző Iskola	57	50
Szabómester Szakképző Iskola	72	0
Szász Ferenc Szakközépiskola	64	0
Széchenyi István Gimnázium	48	48
Széchenyi István Szakközépiskola	50	48
Szent István Szakközépiskola	67	46
Szily Kálmán Középiskola	154	120
Szlovák Gimnázium	44	0
Táncsics Mihály Kollégium	44	0
Teleki Blanka Szakközépiskola	40	14
Terézvárosi Szakközépiskola	84	60
Terézvárosi Kollégium	12	0
Than Károly Gimnázium Szakközépiskola	94	80
Trefort Agoston Szakközépiskola	90	70
Újpesti Szakközépiskola	122	0
Ybl Miklós Szakképző Iskola	97	97
Váci Mihály Kollégium	45	8
Varga István Szakközépiskola	46	46
Varga Katalin Kollégium	10	10
Vásárhelyi Pál Szakközépiskola	50	30
Vécsey János Kollégium	15	0
Verebély László Szakközépiskola	51	15
Veres Pálné Gimnázium	55	0
Vörösmarty Mihály Gimnázium	47	0
Wesselényi Miklós Szakközépiskola	46	23
Zrínyi Miklós Gimnázium	43	24
Zugligeti Leánykollégium	10	8